

HVORDAN STYRKER VI LANDSKABET FOR PROFESSIONELLE KLASSISKE ENSEMBLER OG ORKESTRE I DANMARK?

Sammenfattende rapport, konference 21. april 2017, Hotel Park, Middelfart

Indhold

1. Introduktion	1
2. Referat af konferencens taler og oplæg	1
2.1 Velkomst	1
2.2 Mangfoldighed, helhedstækning og livskvalitet	2
2.3 Fra demokratisering af kulturen til kulturelt demokrati	3
2.4 Staying alive!	4
2.5. Har orkestrene legitimitet, og legitimerer de sig godt nok?	5
2.6 Derfor er den klassiske musik vigtig i vores kommune	6
2.7 10 ambisjoner	6
3. Sammenfatning af paneldebat	7
4. Sammenfatning af diskussioner og pointer fra workshops	8

Bilag:

Program

Deltagerliste

Workshopoversigt

1. Introduktion

Den 21. april 2017 var Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik i samarbejde med Kulturministeriet og kulturminister Mette Bock vært for en konference afholdt i Middelfart under overskriften: ”Hvordan styrker vi landskabet for professionelle klassiske ensembler og orkestre i Danmark?”.

Formålet med konferencen var at sætte fokus på det professionelle ensemble- og orkesterområde inden for klassisk musik i Danmark og at drøfte kulturelle og kulturpolitiske udfordringer og udviklingsmuligheder for – og med – området i et bredt perspektiv.

Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik var initiativtager til konferencen, og den var arrangeret af Slots- og Kulturstyrelsen, Musik og Scenekunst i samarbejde med Projektstøtteudvalget for Musik og Kulturministeriet.

Konferencens program var sammensat af taler, oplæg fra nationale såvel som internationale oplægsholdere, paneldebat samt workshops. Konferencen var modereret af journalist og tv-vært Lene Johansen og Søren Friis Møller, ph.d. og pædagogisk udviklingsleder på Den Danske Filmskole.

Indeværende rapport er en sammenfatning af konferencens forskellige indlæg og diskussioner.

2. Referat af konferencens taler og oplæg

2.1 Velkomst

ved kulturminister Mette Bock

Mette Bock fortalte indledningsvis, at hun, ligesom resten af aktørerne inden for området, er optaget af, hvordan orkestermusikken bringes godt ind i fremtiden. Det er vigtigt, at alle har adgang til klassisk musik af høj kvalitet – også i fremtiden. Ministeren påpegede i den forbindelse vigtigheden af ikke blot at fokusere på, hvordan vi får inviteret danskerne *ind*, men også hvordan vi får musikken *ud* til danskerne dér, hvor de befinder sig.

Ifølge Mette Bock skal vi spørge os selv, om orkestrene kan finde nye og mere innovative veje at gå, når det handler om etablering af nye partnerskaber og nye samarbejdsmuligheder. Samtidig skal vi stille os spørgende over for, hvordan orkestrene kan blive bedre til at tiltrække nye målgrupper, særligt børn og unge.

Vi må tænke med et åbent sind og turde tænke nye tanker; nye tanker, hvori vi ikke kun drømmer os tilbage, men også kigger frem i forhold til de borgere, som lever i dag og i fremtiden.

Mette Bock pegede på, at den klassiske musik er en verden, man skal introduceres til, og at mange har brug hjælp til at åbne sig i forhold til at få udbytte af at lytte til den klassiske musik. Netop derfor ligger der ifølge ministeren en stor opgave og forpligtigelse i at tage de kommende generationer i hånden, således at også de får mulighed for at lade den klassiske musik være en del af deres liv.

Mette Bock lagde vægt på, at vi i Danmark har et stærkt landsdækkende netværk af musikskoler og musikalske grundkurser, som bl.a. samarbejder med ensembleerne, orkestrene og konservatorierne, og at det er noget, vi med fordel kan bygge videre på, da det netop er her, at mange børn og unge lærer glæde ved at høre og spille musik.

Et par timer før konferencens start udsendte Kulturministeriet en pressemeddelelse om en planlagt økonomisk omprioritering på orkesterområdet. Omprioriteringen kommer til at ske gradvis over fire år fra 2018 til 2021, hvor de fire orkestre vest for Storebælt tilsammen vil modtage 2 mio. kr. i 2018, stigende til 7,8 mio. kr. i 2021 fra Copenhagen Phil – og ministeren rundede sin tale af med at kommentere dette. Mette Bock understregede, at denne beslutning ikke skal anskues som en afslutning på noget, men derimod som en trampolin eller rampe for en begyndelse på noget nyt. Mette Bock sluttede af med at sige, at hun er klar over, at en sådan beslutning kan skabe uro og kritik i miljøet, men at der ligger et fælles ansvar i at få prioriteret således, at den klassiske musik får bedst mulige vilkår i fremtiden – i hele landet.

2.2 Mangfoldighed, helhedstænkning og livskvalitet

ved Bente Dahl, formand for Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik

Bente Dahl præsenterede tre begreber, som hun mener bør stå centralt i diskussionen af det klassiske musiklandskabs fremtid, og som med fordel kan tænkes ind i visioner, forklaringsmodeller og handlingsplaner.

Det første begreb, som Bente Dahl præsenterede, var *mangfoldighed*: Alle former for musik, alle genrer og måder at udføre musik på skal have rum og plads, og hele befolkningen skal have adgang til musik – også den klassiske. Mangfoldighed i den klassiske musikverden specifikt kommer ifølge Bente Dahl til udtryk ved forskellighed i stilarter i repertoire, ved et væld af ensembletyper og ved mange forskellige besætningsformater.

Det andet begreb var *helhedstænkning*. Med dette begreb pegede Bente Dahl på, at det er vigtigt at tænke i helheder og at arbejde sammen for derigennem at styrke det klassiske musiklandskab bedst muligt. Hun pegede på behovet for en mere dybdegående undersøgelse af helhedsbilledet, af det samlede orkester- og ensemblelandskab.

Det tredje og sidste begreb, som blev fremhævet, var *livskvalitet*. Den klassiske musik bidrager, ifølge Bente Dahl, til et bedre liv, og styrker vi den klassiske musik, styrker vi betingelserne for livskvaliteten.

Bente Dahl lagde slutteligt vægt på vigtigheden af, at der med konferencen blev åbnet for dialog med alle parter i det klassiske musiklandskab, og at der hermed også blev åbnet for at tænke i helheder og skabt grundlag for at kunne handle velovervejte.

2.3 Fra demokratisering af kulturen til kulturelt demokrati

ved Søren Friis Møller, ph.d. og pædagogisk udviklingsleder, Den Danske Filmskole

Søren Friis Møller tog i sit oplæg afsæt i et overordnet perspektiv og beskrev to paradigmer, som er fremtrædende inden for den kulturpolitiske forskning, og som hver især og tilsammen kan bibringe en større forståelse for det område, som konferencen behandlede.

Det første paradigme, som Søren Friis Møller beskrev, var *demokratisering af kulturen*, som baserer sig på en top-down-tænkning og en forestilling om, at den ypperste kunst skal komme flest muligt til gode. Paradigmet er en fortsættelse af den europæiske oplysningstid og går overordnet på, at vi bliver bedre og mere dannede mennesker af at opleve eksempelvis klassisk musik. Det er således ikke efterspørgslen, men viljen til at udbyde kunst, som er det grundlæggende fundament.

Det andet paradigme, som blev beskrevet, var *kulturelt demokrati*. Det kan ses som et opgør med den hvide, veluddannede (overklasse)mands kultur og baserer sig omvendt på en bottom-up-tankegang. Kultur bliver her en demokratisk ret og opstår i højere grad på egne præmisser, ligesom den ikke vurderes på kvalitet, men derimod på graden af deltagelse og involvering. Kultur finder her nye måder at finansiere sig selv på og bliver til, fordi der er en efterspørgsel efter den. Søren Friis Møller beskrev i forlængelse heraf en række såkaldte megatrends, som har været med til at skabe denne stigende bottom-up-bevægelse, fx den teknologiske udvikling, ønsket om højere grad af kulturel identifikation (ift. fx køn, etnicitet, kulturel og social baggrund m.v.) og det såkaldte 'kreative imperativ', dét, at alle mennesker i dag vil og skal være kreative.

Da de fleste kulturinstitutioner, kulturelle støtteordninger og kulturpolitikken i bred forstand i vidt omfang er et produkt af det første paradigme, efterlader det, ifølge Søren Friis Møller, aktørerne på dette felt med to modsatrettede sæt af udfordringer: På den ene side kravet og ønsket om at bevare og forsvare det første paradigme, dels fordi det er en del af den europæiske kulturarv, dels fordi det har fungeret som den grundlæggende legitimering af kultursektoren, som vi kender den. Og på den anden side kravet og ønsket om at agere i og udnytte de nye muligheder i det nye paradigme, dels fordi det sætter rammen for fremtidens europæiske kulturarv, dels fordi det kan (gen)skabe legitimeringen af det offentliges (økonomiske) engagement i kultursektoren.

Med henvisning til den tyske sociolog Andreas Reckwitz pegede Søren Friis Møller på, at mennesket aldrig har interesseret sig så meget for og brugt så meget tid på

æstetiske udtryk som i dag. Efterspørgslen efter kunstneriske udtryk er med andre ord opadgående, og ifølge Søren Friis Møller er spørgsmålet derfor i højere grad, hvordan kunstens og kulturens institutioner kan ruste sig til disse nye udfordringer.

2.4 Staying alive!

ved Crispin Woodhead, Chief Executive, Orchestra of the Age of Enlightenment

Crispin Woodhead fremlagde indledningsvis en række forskellige udfordringer, som den klassiske musik står over for i disse år. Her pegede han bl.a. på det faktum, at det ikke er muligt at effektivisere et klassisk orkester som andre industrier, og at TV og film i dag er store konkurrenter til den analoge orkesterkoncert og noget, som mange vælger at bruge deres fritid på. Hertil har publikum også ændret sig, og, som Crispin Woodhead påpegede, må dette nødvendigvis holdes sammen med den udvikling, som vores samfund har undergået gennem de seneste årtier. Med de mange streamingtjenester er vi i dag i høj grad vant til selv at bestemme, hvornår vi vil se eller høre noget bestemt, og det har været med til at skabe en anden tilgang til kultur og måden at være kulturbruger på; en tilgang, som det traditionelle koncertformat er udfordret af.

Crispin Woodhead understregede, hvor vigtigt det er, at orkestrene forholder sig konstruktivt til disse udfordringer og tager ansvar for egen fremtid. Verden er i konstant udvikling, og orkestrene bliver nødt til at følge med og forny sig i takt med omverdenen og deres publikum. Her er det vigtigt, at man som orkester kender sin egen historie og sine egne bevæggrunde, og at man har tro på sin kunstneriske vision, mission og værdi.

Samtidig er det essentielt at gøre en dyd ud af at lære publikum at kende, at skabe en relation til det og at få en fornemmelse af, hvor det bevæger sig hen. Publikum må ikke blot opfattes som en solgt billet eller et udfyldt sæde, som Crispin Woodhead udtrykte det. Han pegede i den forbindelse på, at relationen dels kan skabes gennem det fysiske møde, dels via de sociale medier, som i dag er et effektivt værktøj til at nærme sig sit (potentielle) publikum.

Crispin Woodhead opfordrede orkestrene til at tænke 'uden for' koncertsalen og i nye koncertformater, og dermed i nye målgrupper, ligesom han betonedede vigtigheden af at tænke i fødekæde og have fokus på børn under ti år. De er musikkens fremtid. Slutteligt havde han øje for, at man bør tænke 'i forretning', hvad man som orkester har af aktiver, og han pegede i den forbindelse bl.a. på viden som en potentiel økonomisk ressource, da den eksempelvis kan transformeres til undervisning (af fx undervisere) eller undervisningsmateriale.

2.5 Har orkestrene legitimitet, og legitimerer de sig godt nok?

ved Stine Nissen, konsulent, tidligere direktør for Danmarks Underholdningsorkester

Stine Nissen pegede indledningsvis på, at orkesterområdet er et fagligt tungt område, og at en omstrukturering og revurdering af området kræver en enorm faglig indsigt og en mangefacetteret viden. Hun påpegede derfor vigtigheden af, at miljøet går i dialog om, hvordan det bedst muligt kan foreslå Mette Bock at håndtere området, således at hun kan tænke nye løsninger og drage nye konklusioner. Miljøet må, som Stine Nissen udtrykte det, gå sammen og komme med konstruktive forslag til, hvordan man kan skabe en ny støttestruktur, der på sigt kan redde de fem landsdelsorkestre, basis- og specialensemlerne samt sikre, at juvelerne i Danmarks Radio og Det Kongelige Kapel lever videre på fineste vis.

I forlængelse heraf opfordrede hun deltagerne i salen til at rette en kraftig appel til Mette Bock og politikerne om at se på mulighederne for ikke at reducere området yderligere de næste par år, som der på nuværende tidspunkt er lagt op til med det planlagte omprioriteringsbidrag. Området lider i forvejen under de sidste ti års besparelser, der bl.a. har medført lukningen af Det Jyske Ensemble, Promenadeorkestret, Tivolis Big Band, Sjællandske Livregiments Musikkorps og DR Underholdnings-orkestret.

Hun mente, at det i den forbindelse også er vigtigt at huske på, at orkestrene også servicerer folkeskoler, musikskoler, festivaler og andre kulturbegivenheder, og at musikerne ikke blot spiller i et orkester, men også indgår i andre konstellationer: i kvartetter og duetter, som fylder vores huse og kirker med professionel musik. Ifølge Stine Nissen er det derfor også en rigtig beslutning, at man ikke har valgt at lukke Copenhagen Phil, og hun fremhævede i forlængelse heraf, at intet tyder på, at vi har for mange orkestre i Danmark, hverken hvis vi sammenligner orkestre pr. indbygger med de andre skandinaviske lande eller ser på publikumstallet, som har ligget forholdsvis stabilt.

Stine Nissen pegede dog på, at der er nogle uhensigtsmæssigheder inden for den nuværende struktur, som man med fordel kan adressere, og hun kom med et forslag til, hvordan man kan optimere økonomien og skabe mere dynamik og større legitimering på området inden for den *aktuelle* økonomiske ramme. Ifølge hende er de lovgivningsmæssige rammer bl.a. med til at forhindre dynamik, da alle orkestrene er forpligtede på at skulle det samme, samtidig med at man inden for miljøet finder en tilbagelænet, traditionsbundet indstilling til udvikling og fornyelse.

Hun præsenterede en model, hvor man som landsdelsorkester skulle kunne søge om at forpligte sig til at have et særligt ansvar for et 'bestemt musikpolitisk område' inden for en given periode på eksempelvis 6-8 år. Det kunne fx være områder såsom den historiske musik før Beethoven, samtidsmusik, formidling til børn og unge eller udforskningen af nye koncertformater. Med denne model vil orkestrene stadig være

forpligtede til at varetage de regionale opgaver, som de gør nu, ligesom de stadig i et vist omfang skulle præsentere et bredt udsnit af musikhistorien; men så ville de hver især have et område, som de dygtiggjorde og specialiserede sig i. Stine Nissen argumenterede for, at en sådan model dels ville betyde, at man ikke nødvendigvis behøvede at have lige store besætninger, dels ville skabe mere dynamik og udveksling orkestrene imellem samt en større legitimering. Hermed ville orkestrene ikke længere blot kunne det samme, men hver især have noget forskelligt at tilbyde og noget bestemt at profilere sig på.

Stine Nissen afsluttede med at sige, at det som beskrevet kræver stor faglig indsigt at reformere området og optimere økonomien, og at det er nødvendigt, at miljøet går sammen og skaber et fælles forslag til, hvordan man kan optimere ressourceforbruget, skabe større dynamik og mere legitimitet samt større samarbejde og mere musik-politisk vision.

2.6 Derfor er den klassiske musik vigtig i vores kommune

ved Claus Omann Jensen, borgmester i Randers Kommune

Randers Kommune har valgt at prioritere kultur højt, for – som borgmester Claus Omann Jensen forklarede – kultur kan *betale sig*. Kommunen har seks store flagskibe, heriblandt musik- og teaterhuset Værket og Randers Kammerorkester, og de er alle med til at skabe en levende by med et varieret kulturudbud. Det er noget, der ifølge Claus Omann Jensen er med til at fastholde byens borgere og tiltrække turister og potentielle tilflyttere. I Randers går det godt: Ledigheden er faldet til under landsgennemsnittet, beskæftigelsen steget og tilflytningen tredoblet inden for de seneste år.

Claus Omann Jensen understregede i forlængelse heraf, at man som kommune også betaler af i forvejen sparsomme midler for at have de mange kulturinstitutioner, men at det også skal være sådan: Som kommune bliver man nødt til selv ”at lægge hånden på kogepladen”, som han udtrykte det, og tage ansvar for, at initiativerne bliver en succes.

Samtidig lagde han ikke skjul på, at man som politiker ofte står over for svære prioriteringer og beslutninger, at man skal turde træffe svære valg, og at det kan være svært at gøre alle tilfredse i sine prioriteringer.

2.7 10 ambisjoner

ved Lars Petter Hagen, projektleder for Oslo-Filharmoniens 100-års jubilæum samt leder af Ultima Oslo Contemporary Music Festival

Lars Petter Hagen har formuleret ti ambitioner for festival- og orkesterdrift i det 21. århundrede på baggrund af sit arbejde med Ultima Oslo Contemporary Music

Festival, som han er leder af. I sit oplæg præsenterede han disse ambitioner, og hans overordnede pointe var klar: Musikken må hele tiden svømme og være i bevægelse, for ikke at dø ud; hvis den stopper op eller går i stå, vil traditionen langsomt svinde hen. Vi har derfor ifølge Lars Petter Hagen en dyb moralsk forpligtelse til at holde musikken levende og i gang.

De ti ambitioner lyder:

1. Lav projekter, som er nødvendige, og hvor noget værdifuldt står på spil. Hvis ikke de føles nødvendige, skal de ikke laves.
2. Vær relevant: Skab musik, der er relevant. Musikalsk kvalitet og samfundsmæssig relevans hænger sammen og er to sider af samme sag.
3. Vær ikke bange for usikkerhed. Stil spørgsmål ved alt. Hvis man tror, man ved alt, er det aldrig muligt at lave noget nyt og åbne sig.
4. Vær både laboratorium og hukommelsens vogter. Musikalsk erfaring er at forbinde fortiden med fremtiden, gennem samtiden. Brug fortiden til at forstå og til at se frem.
5. Etabler samtaler med verden. Det er essentielt at forstå sin egen kontekst og den sammenhæng, man præsenterer sin musik i. Udforsk, forny og involver dig med dine omgivelser.
6. Vær et sted for åbne møder. Igangsæt samarbejde og fokuser på hinanden.
7. Arbejd sammen og vær generøs. Modtag og del. Herigennem kan ny viden udvikles.
8. Vær lyttende og ydmyg, men ikke bange for at udfordre traditionen.
9. Accepter ændringer som uundgåelige, og hav en positiv tilgang til dette.
10. Vær ikke for selvoptaget, og hav ikke for spidse albuer. Vi er alle i samme båd og har en fælles interesse i at løfte feltet. Vi skal behandle hinanden ordentligt.

3. Sammenfatning af paneldebat

Foruden de forskellige oplæg indeholdt konferencen en paneldebat med Mette Bock, Bente Dahl og Stine Nissen. Orkestrenes økonomiske situation blev hurtigt et omdrejningspunkt for debatten, hvor Mette Bock gjorde det klart, at den præmis, som hun accepterede at blive kulturminister på, er, at der ikke kommer flere ressourcer. Derfor er opgaven nu at finde ud af, hvordan ressourcerne anvendes bedst muligt, og her opfordrede ministeren miljøet til at tage del og bidrage med faglig viden.

I forlængelse heraf pegede Bente Dahl på et behov for en mere tilbunds gående undersøgelse af det samlede orkester- og ensembleområde, hvilket Mette Bock ikke udelukkede muligheden af. Som hun formulerede det: ”Kom med nogle forslag til, hvad I synes, der er brug for at få analyseret. Så må vi jo kigge på det og se, om det er noget, vi kan få gennemført.” Mette Bock lagde dog vægt på, at undersøgelser ofte er ressourcekrævende, og at man ikke kan stå stille og vente på sådanne analyser.

De efterfølgende spørgsmål og kommentarer tog hovedsageligt afsæt i beslutningen omkring omprioritering af midler fra Copenhagen Phil til de fire landsdelsorkestre vest for Storebælt. Spørgsmålene, som først og fremmest var henvendt til Mette Bock, gik bl.a. på, hvorfor man har valgt at nedprioritere Sjælland, hvilke problemer det løser at beskære Copenhagen Phil, og hvordan vi nu sikrer, at alle på Sjælland – særligt dem uden for København – kan blive betjent.

Hertil var der kommentarer om, at Copenhagen Phil netop er ét af de landsdelsorkestre, som har formået at tænke nyt og legitimere sig selv, hvorfor nedskæringer her virker særligt forkert. Mette Bock forklarede i den forbindelse, at der var prioriteret således for at forhindre orkesterlukninger i de kommende år, og at beslutningen var truffet med den hensigt at få skabt en ro, således at man nu kan komme et skridt videre i forhold til de samlede udfordringer, som orkesterområdet står over for. Hun fortalte i forlængelse heraf, at hun er enig i, at der skal stor faglighed til.

Herudover blev alternative finansieringskilder og orkestrenes manglende legitimitet italesat og diskuteret. Flere af de deltagende pegede på, at området med fordel kan se nærmere på og lade sig inspirere af, hvordan andre lande finansierer kultur, og at det kan være givende at anskue erhvervsvirksomheder som potentielle medfinansieringsparter. Stine Nissen argumenterede i relation hertil for, at man i miljøet kan have en tendens til at have en elitær indstilling til sig selv, og at det er nødvendigt at komme ud over denne og i højere grad forsøge legitimere og sælge sig selv i det lokale og regionale såvel som det landspolitiske netværk. Samtidig pegede hun på nødvendigheden af at analysere stakeholders og potentielle samarbejdspartnere og netværk samt se på det kommercielle afkast af kulturen.

4. Sammenfatning af diskussioner og pointer fra workshops

Med formiddagens taler og oplæg som inspiration var eftermiddagen sat af til workshops, hvor deltagerne i 8 grupper á 8-12 personer blev sat til at diskutere forskellige spørgsmål, som de slutteligt skulle fremlægge essensen af for hinanden i plenum.

Første spørgsmål gik på, hvordan de klassiske ensembler og orkestre kan styrke deres forhold til nuværende brugere og gøre sig interessante og relevante for nye publikumsgrupper.

De to grupper, som beskæftigede sig med dette spørgsmål, pegede i forbindelse med styrkelsen af forholdet til *nuværende* brugere på vigtigheden i dels at interessere sig for sit publikum og skabe en *nærhed* til det, dels at styrke loyaliteten, hvor de pegede på effekten ved abonnementsordninger, klubber og medlemskaber. Hertil lagde de vægt på, at disse brugere gerne må overraskes.

I forbindelse med at gøre sig interessante for *nye* publikumsgrupper pegede grupperne på, at det er vigtigt at arbejde segmenteret, interessere sig for sit publikum og at få opbygget en relation. De betonedes også de positive perspektiver ved at bevæge sig ud af koncertsalen og møde publikum dér, hvor det er, samt at tænke i nye og anderledes koncertformater såsom computerspilskoncerter. Hverken publikum eller koncertformatet må tages for givet. Desuden så grupperne et potentiale i at komme i kontakt med publikum før og/eller efter en koncert ved eksempelvis at kombinere koncerten med en anden oplevelse.

Andet spørgsmål omhandlede, hvordan de klassiske ensembler og orkestre kan opdyrke nye finansieringskilder. Her pegede de to grupper, som havde arbejdet med dette spørgsmål, på fordelene ved at sprede sine indtægtskilder og dermed blive mindre sensitiv over for eventuelle nedskæringer i de statslige bevillinger samt på fordelene ved at skærpe profilen i forhold til sponsorer.

Desuden talte grupperne om muligheden for at optimere økonomien ved i højere grad at erfaringsdele og indgå i samarbejder med hinanden, og de understregede vigtigheden af at fokusere på børn og unge for at fremtidssikre orkestrene og deres relevans. Grupperne fremlagde endvidere nogle ønsker for fremtiden, hvor de bl.a. kom ind på en lettelse af momsloven i form af skattefritagelse for sponsorer, således at det bliver mere fordelagtigt for disse at investere. Derudover pegede de på en større strømning i afrapporteringen til støttegivere, da der hermed vil blive frigivet ressourcer til fx opdyrkning af nye finansieringskilder og sponsorskaber.

Tredje spørgsmål gik på, hvordan de klassiske ensembler og orkestre kan styrke bæredygtigheden i deres kulturelle, økonomiske og organisatoriske grundlag gennem partnerskaber og nye samarbejdsformer.

De to grupper, som beskæftigede sig med dette spørgsmål, lagde vægt på, at hele miljøet må samarbejde og anskue sig selv som en del af et fælles økosystem. Miljøet skal tale hinanden op, åbne døre for hinanden og vidensdele, da det vil styrke det samlede miljø. Samarbejdet skal ifølge grupperne ikke blot ansues ud fra økonomiske parametre; det kan være lærerigt og i sidste ende bidrage til orkestrenes kunstneriske og sociale udvikling.

Derudover pegede grupperne bl.a. på, at forankringen i lokalområdet er af afgørende betydning. Man skal have en legitimitet i sit lokalområde, og det er yderst vigtigt, at borgerne kender til én og ved, at man er til for dem. Desuden må orkestrene generelt gøre en stor indsats for at sætte sig ind i brugernes oplevelse – hvad det er, de tænker og ser i mødet med musikken. Grupperne lagde endvidere vægt, at der bør arbejdes systematisk med børn og unge, og at der ligger et stort potentiale i at indgå samarbejder med bl.a. folkeskolen og åben skole. Slutteligt blev der peget på partnerskaber med erhvervsvirksomheder, hvor der blev talt om, at miljøet snarere skal tænke i, hvordan man kan have glæde af hinanden frem for udelukkende at tænke i økonomi.

Fjerde og sidste spørgsmål omhandlede, hvordan omstrukturering og reorganisering af de klassiske ensembler og orkestre kan bidrage til at styrke innovation, tilgængelighed og dynamisk udvikling.

Her lagde de grupper, som havde arbejdet med spørgsmålet, vægt på, at samarbejdet mellem orkestrene og ensemblerne kunne fungere bedre, men at den nye forening DEOO (Danske Ensembler, Orkestre og Operainstitutioner) kan være med til at hjælpe dette på vej ved at skabe en fælles stemme på området. De pegede på, at det særligt inden for områderne publikumsudvikling og børn og unge vil give mening at samarbejde mere, og at der er et stort potentiale i her at skabe fælles projekter og indsatser. Også øget fokus på markedsføringssamarbejder og -optimering blev italesat.

Grupperne havde endvidere diskuteret Stine Nissens forslag om en større grad specialisering. Der var argumenter for, såsom at det kunne bidrage til et mere varieret samlet musikudbud; og der var argumenter imod, heriblandt det hårde arbejde og de mange ressourcer, som en sådan specialisering ville kræve. Grupperne fremlagde i forlængelse heraf et bud på en anden form for specialisering, som gik på i stedet at skabe nogle videnscentre. Eksempelvis kunne man forestille sig, at et landsdelsorkester påtog sig den opgave at være et center for publikumsudvikling, dvs. være det sted, hvor man byggede ressourcer og viden op, som hele miljøet kunne trække på.

Efter den fælles opsamling på workshopperne rundede Bente Dahl dagen af. Hun takkede for en udbytterig og inspirerende dag med mange gode idéer og tanker, som det nu handler om at få omsat i praksis: "Show it, don't tell it", som hun udtrykte det afslutningsvis.

Hvordan styrker vi landskabet for professionelle klassiske ensembler og orkestre i Danmark ?

21. april 2017 kl. 10.00 – 16.30, Hotel Park, Middelfart

Moderatorer Lene Johansen og Søren Friis Møller

-
- 09.00 - 10.00 Ankomst og kaffe
- 10.00 - 10.05 Introduktion til dagen
- 10.05 - 10.15 Velkomst, kulturminister Mette Bock
- 10.15 - 10.25 Bente Dahl, formand for Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik
Mangfoldighed, helhedstænkning og livskvalitet
- 10.25 - 10.50 Søren Friis Møller, PhD, pædagogisk udviklingsleder, Den Danske Filmskole
Kulturpolitikken i Europa står i en brydningstid mellem et klassisk oplysningsideal og kravet om kulturelt demokrati. Det kræver nytænkning kulturelt, organisatorisk og ledelsesmæssigt og skærpet fokus på både nuværende og nye brugere.
- 10.50 - 11.30 Crispin Woodhead, chief executive, Orchestra of the Age of Enlightenment
Staying Alive! Alle klassiske musikensembler ønsker det samme: de ønsker at være økonomisk sikre, kunstnerisk produktive og et værdimæssigt aktiv i samfundet. Crispin Woodhead udforsker, hvordan en fleksibel, kreativ tilgang kan skabe nye muligheder for alle parter.
- 11.30 - 11.45 Pause
- 11.45 - 12.10 Stine Nissen, konsulent
Har orkestrene legitimitet – og legitimerer de sig godt nok? Vi taler konstant om, at der er for få penge til den klassiske musik – men skulle vi ikke starte med at tale om, hvordan vi bedst muligt bruger de penge, som tildeles miljøet? Ligesom vi kunne prøve at gøre op med snærende strukturer og vante forestillinger.
- 12.10 - 12.30 Claus Omann Jensen, Borgmester, Randers Kommune
Derfor er den klassiske musik vigtig i vores kommune
- 12.30 - 13.00 Paneldebat. Kulturminister Mette Bock, udvalgsformand Bente Dahl samt konsulent Stine Nissen
- 13.00 - 14.00 Frokost

- 14.00 - 14.20 Lars Petter Hagen, projektleder for Oslo-Filharmoniens 100-års jubilæum
10 ambitioner for festival og orkesterdrift i det 21. århundrede. Hvilke nye roller kan det klassiske symfoniorkester spille i fremtidens samfund og hvad skal der til for at det kan lykkes?
- 14.20 - 14.30 Introduktion til workshops
- 14.30 - 15.30 Workshops
- *Hvordan kan de klassiske ensembler og orkestre styrke deres forhold til nuværende brugere og gøre sig interessante og relevante for nye publikumsgrupper?*
 - *Hvordan kan de klassiske ensembler og orkestre opdyrke nye finansieringskilder?*
 - *Hvordan kan de klassiske ensembler og orkestre gennem partnerskaber og nye samarbejdsformer styrke bæredygtigheden i deres kulturelle, økonomiske og organisatoriske grundlag?*
 - *Hvordan kan omstrukturering og reorganisering af de klassiske ensembler og orkestre bidrage til at styrke innovation, tilgængelighed (geografisk, socialt og kulturelt) og dynamisk udvikling?*
- 15.30 - 16.00 Kaffe
- 16.00 - 16.20 Opsamlinger fra workshops
– rapport fra workshops
- 16.20 - 16.30 *På vej til et styrket landskab for professionelle klassiske ensembler og orkestre*
Lene Johansen interviewer Bente Dahl, formand for Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik på baggrund af rapporterne fra workshops.
- 16.30-17.00 Afsluttende reception med vin og snacks

Hvordan styrker vi landskabet for professionelle klassiske ensembler og orkestre i Danmark ?

21. april 2017 kl. 10.00 – 16.30, Hotel Park, Middelfart

Moderatorer Lene Johansen og Søren Friis Møller

Crispin Woodhead (UK)

Crispin Woodhead has forged a career in both music and education: having studied modern languages as an organ scholar at Pembroke College, Oxford, he then joined the Royal Northern College of Music as a junior lecturer and fellow in keyboard studies. He co-founded MusicTeachers.co.uk, the largest independent UK internet service for music teachers, and founded the award winning period orchestra, Arcangelo, before joining the Orchestra of the Age of Enlightenment as Chief Executive in 2015.

Stine Nissen (DK)

Konsulent og tidligere direktør for Danmarks Underholdningsorkestre. Stine Nissen har, foruden arbejdet med Underholdningsorkesteret, gennem de sidste 10 år været politisk og strategisk rådgiver for et bredt udsnit af musikbranchens aktører, i særdeleshed inden for orkester- og ensembleområdet.

Claus Omann Jensen (DK)

Cand.merc.jur, politiker og iværksætter. Claus Omann Jensen har bl.a. ejet og drevet møbelvirksomheden JENSENplus og været salgsdirektør i IT-virksomheden IBM. Har fra 1. januar 2014 været borgmester i Randers Kommune, valgt fra Venstre.

Lars Petter Hagen (NO)

Komponist og kurator samt direktør i Ultima Oslo Contemporary Music Festival. Lars Petter Hagen er desuden kunstnerisk rådgiver for Oslo-Filharmoniens 100-års jubilæum 2019/20.

Søren Friis Møller (DK)

Pædagogisk udviklingsleder på Den Danske Filmskole samt Ph.d. og Adjunkt på Institut for ledelse, politik og filosofi, Copenhagen Business School, hvor han bl.a. forsker i kultur og ledelse. Søren Friis Møller er desuden bestyrelsesmedlem på Det Danske Filminstitut og medlem af programrådet i Fonden Aarhus 2017.

Lene Johansen (DK)

Journalist og tv-vært med mere end tyve års erfaring fra radio, tv samt den skrevne presse. Lene Johansen skriver desuden bøger, holder foredrag og underviser.

Deltagerliste

Orkesterkonference 21. april 2017

Navn	Titel	Institution
Agnete Skibsted	Producent	Copenhagen Phil
Alex Ahrendtsen	MF, Kultur- og skoleordfører, Dansk Folkeparti	Folketingets Kulturudvalg
Alexander Øllgaard	Formand og tillidsrepræsentant	Det Kgl. Kapel
Anders Laursen	Formand	Dansk Musiker Forbund
Andreas Vetö	Direktør	Danmarks Underholdningsorkester
Annetta Færch	Bestyrelsesformand	Ensemble MidtVest
Asbjørn Keiding	Udvalgsmedlem	Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik
Benedicte Christiansen	Sekretariatsleder	Danske Musik- og Kulturskoleledere
Bent Sørensen	Formand	Dansk Komponist Forening
Bente Dahl	Formand	Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik
Bente Skovgaard Kristensen	Afdelingschef	Kulturministeriet
Bertel Krarup	Rektor	Det Kgl. Danske Musikkonservatorium
Birgit Lund Terp	Bestyrelsesmedlem	Ensemble Storstrøm
Bjarne Rasmussen	Fungerende bestyrelsesformand, Næstformand i LOF	Sønderjyllands Symfoniorkester
Britta Graae	Næstformand	Aalborg Symfoniorkester
Christian Kock	Næstformand	Det Danske Suzuki Institut
Claus Due	Ensemblechef	Ensemble Storstrøm
Claus Lynge	Operachef	Opera Hedeland
Claus Omann Jensen	Borgmester	Randers Kommune
Connie Nielsen	Konsulent	Slots- og Kulturstyrelsen, Musik og Scenekunst
Crispin Woodhead	Chief Executive	Orchestra of the Age of Enlightenment
David Riddell	Orkesterchef	Randers Kammerorkester
Dina Gelfer-Jørgensen	Formand	Danske Amatørorkester Samvirke
Dorte Bennike	Leder af DR Musikariat	DR Koncerthuset
Ebbe Højrup	Koncertdirektør	Levende Musik i Skolen
Elisabeth Rafael Kreutzfeldt	Kulturkonsulent, Guldborgsund Kommune	Guldborgsund Kommune
Eric Engstrøm	Orkesterchef	Den Kgl. Livgardes Musikkorps
Esben Kjær	Musiker og tillidsrepræsentant	Randers Kammerorkester
Eva Argir Falster	Fuldmægtig	Kulturministeriet
Finn Schumacker	Musikchef	Odense Symfoniorkester
Hanne Holdt Madsen	Specialkonsulent	Slots- og Kulturstyrelsen, Musik og Scenekunst
Helga Hjerrild	Kultur- og børnekulturkonsulent	Randers Kommune
Henrik Husum	Kunstnerisk leder	Aarhus Sinfonietta
Henrik Jansberg	Udvalgsmedlem	Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik

Henrik Wenzel Andreasen	Enhedschef	Slots- og Kulturstyrelsen, Musik og Scenekunst
Jacob Soelberg	Kunstnerisk leder	Nordic Artists Management
Jakob Hansen	Chefkonsulent	Næstved Kommune
Jan Christensen	Administrerende direktør	Musikhuset i Århus
Jan Kvistborg	Musikchef	Aalborg Symfoniorkester
Jane Jegind	By- og kulturrådmand	Odense Kommune
Jeppe Uggerhøj	Programchef	Musikkens Hus, Aalborg
Jesper Hermansen	Direktør	Slots- og Kulturstyrelsen
Jonas Viggo Pedersen	Kapelmester, dirigent mv.	Dansk Kapelmesterforening
Julie Hagen	Chefkonsulent	Kulturministeriet
Karin Marcussen	Kontorchef	Kulturministeriet
Kathrin Kollecker	Tillidsrepræsentant	Odense Symfoniorkester
Katrine Ganer Skaug	Ensemblechef	Esbjerg Ensemble
Kim Bohr	Chef for DR's kor og orkestre	DR's Symfoniorkester
Kristian Rahbek Knudsen	Musikchef	Aarhus Symfoniorkester
Kristoffer Nilsson	Konsulent	Kulturministeriet
Lars Husted	Bestyrelsesmedlem	Dansk Amatørorkesterforbund
Lars Kristiansen	Tillidsrepræsentant suppleant	Sønderjyllands Symfoniorkester
Lars Petter Hagen	Projektleder	Oslo-Filharmonien
Leif Lønsmann	Koncerthuschef	DR Koncerthuset
Lena Brostrøm	Formand	Dansk Artistforbund
Lene Johansen	Journalist	
Lis Rom Andersen	Kulturchef	Aalborg Kommune
Mads Duedahl	Sundheds- og kulturrådmand	Aalborg Kommune
Maja Joss-Børch	Projektleder	Musik og Ungdom
Maria Frej	Udvalgsmedlem	Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik
Marianne Båstrup-Larsen	Administrationschef	Den Jyske Opera
Martin Gade	Vicerektor	Syddansk Musikonservatorium
Martin Petersen	Afdelingschef, Fritid og Kultur	Odense Kommune
Mette Bock	Kulturminister	Kulturministeriet
Mette Bugge Madsen	Formand	Danmarks Underholdningsorkester
Mette Klingsten	Bestyrelsesformand LOF, Formand for Copenhagen Phil samt Bestyrelsesmedlem, Det Kongelige Teater	Landsdelsorkesterforeningen
Morten Hesseldahl	Teaterchef	Det Kgl. Teater
Nadia Hein	Konsulent	Slots- og Kulturstyrelsen, Musik og Scenekunst
Nanna Klingsholm	Sekretariatschef	Dansk Musiker Forbund
Niels Bastrup	Medlem, repræsentantskabet	MGK Midtvest
Niels Rønsholdt	Udvalgsmedlem	Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik
Nikolaj Andersen	Musikchef	Sønderjyllands Symfoniorkester
Nikolaj de Fine Licht	Orkesterchef	Concerto Copenhagen
Nikolaj Koppel	Underdirektør for Kultur	Tivoli
Nina Ulf Jørgensen	Generalsekretær	DAMUSA

Oliver Quast	Ensemblechef	Ensemble MidtVest
Paul Holst	Bestyrelsesformand	Esbjerg Ensemble
Peter Andersen	Orkesterchef	Odense Symfoniorkester
Peter Kirstein	Tillidsrepræsentant	Ensemble MidtVest
Rabih Azad-Ahmat	Rådmand, Aarhus Kommune	Aarhus Symfoniorkester
Rasmus Adrian	Manager	Hotel Pro Forma
Rasmus Nørby	Tillidsrepræsentant, formand LMF	Copenhagen Phil
Stine Nissen	Konsulent	
Søren Friis Møller	Pæd. udviklingschef, Den Danske Filmskole	
Søs Nyengaard	Tillidsrepræsentant	Aarhus Symfoniorkester
Tatiana Kandel	Repertoire- og planlægningschef, DR Kultur	Danmarks Radio
Thomas Brændstrup	Kapelchef	Det Kgl. Kapel
Thorbjørn Tønder Hansen	Leder	SNYK - ny musik
Tine Smedegaard Andersen	Kulturdirektør	Danmarks Radio
Uffe Savery	Musikchef	Copenhagen Phil

Presse

Birgit Bergholt, DR Event

Karen Bendix, Musikeren

Thomas Westergaard, P1 Eftermiddag

Kristoffer Laubel, TV2 Fyn

Workshops

Workshop 1, gruppe 1

Tema: *Hvordan kan de klassiske ensembler og orkestre styrke deres forhold til nuværende brugere og gøre sig interessante og relevante for nye publikumsgrupper?*

Workshopleder: Maria Frej

Workshop 1, gruppe 2

Tema: *Hvordan kan de klassiske ensembler og orkestre styrke deres forhold til nuværende brugere og gøre sig interessante og relevante for nye publikumsgrupper?*

Workshopleder: Martin Gade

Workshop 2, gruppe 3

Tema: *Hvordan kan de klassiske ensembler og orkestre opdyrke nye finansieringskilder?*

Workshopleder: Jeppe Uggerhøj

Workshop 2, gruppe 4

Tema: *Hvordan kan de klassiske ensembler og orkestre opdyrke nye finansieringskilder?*

Workshopleder: Henrik Jansberg

Workshop 3, gruppe 5

Tema: *Hvordan kan de klassiske ensembler og orkestre gennem partnerskaber og nye samarbejdsformer styrke bæredygtigheden i deres kulturelle, økonomiske og organisatoriske grundlag?*

Workshopleder: Asbjørn Keiding

Workshop 3, gruppe 6

Tema: *Hvordan kan de klassiske ensembler og orkestre gennem partnerskaber og nye samarbejdsformer styrke bæredygtigheden i deres kulturelle, økonomiske og organisatoriske grundlag?*

Workshopleder: Ebbe Høyrup

Workshop 4, gruppe 7

Tema: *Hvordan kan omstrukturering og reorganisering af de klassiske ensembler og orkestre bidrage til at styrke innovation, tilgængelighed (geografisk, socialt og kulturelt), og dynamisk udvikling?*

Workshopleder: Rasmus Adrian

Workshop 4, gruppe 8

Tema: *Hvordan kan omstrukturering og reorganisering af de klassiske ensembler og orkestre bidrage til at styrke innovation, tilgængelighed (geografisk, socialt og kulturelt), og dynamisk udvikling?*

Workshopleder: Niels Rønsholdt